

Vrije en onofficiële vertaling van het Engelse origineel.

Verklaring voor de media door de VN-werkgroep van deskundigen rond mensen van Afrikaanse afkomst, over de afsluiting van het officieel bezoek aan België, 4-11 februari 2019¹

Brussel, 11 februari 2019

1. De werkgroep van deskundigen rond mensen van Afrikaanse afkomst (hierna 'de werkgroep') dankt de regering van België voor haar uitnodiging om het land van 4 tot 11 februari 2019 te bezoeken en voor haar medewerking. In het bijzonder dankt de werkgroep de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en het Regionale Kantoor voor Europa van de VN Hoge Commissaris voor de Mensenrechten (OHCHR) voor hun steun aan het bezoek.
2. De standpunten in deze verklaring zijn van voorlopige aard en onze definitieve bevindingen en aanbevelingen zullen in september 2019 in ons missierapport aan de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties worden voorgesteld.
3. Tijdens het bezoek beoordeelde de werkgroep de mensenrechtensituatie van mensen van Afrikaanse afkomst woonachtig in België en vergaarde informatie over de verschillende vormen van racisme, rassendiscriminatie, xenofobie, afrofobie en de daarmee samenhangende onverdraagzaamheid waarmee zij worden geconfronteerd. De werkgroep bestudeerde de officiële maatregelen en mechanismen om systemische rassendiscriminatie te voorkomen en om slachtoffers van racisme te beschermen, evenals de beleidsrespons op meervoudige discriminatie.
4. Als onderdeel van haar onderzoeksmissie bezocht de werkgroep Brussel, Antwerpen, Luik, Namen en Charleroi. De werkgroep ontmoette hoge ambtenaren op federaal, gewestelijk, gemeenschaps- en lokaal niveau, de wetgevende macht, wetshandhavingdiensten, nationale mensenrechteninstellingen, het Regionaal Bureau voor Europa van OHCHR, niet-gouvernementele organisaties, evenals gemeenschappen en individuen die werken om de rechten van mensen van Afrikaanse afkomst in België te bevorderen. De werkgroep bezocht het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika (KMMA) en ook de gevangenis van Sint-Gillis in Brussel.
5. We danken de vele mensen van Afrikaanse afkomst, de vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en vrouwenorganisaties, de mensenrechtenverdedigers, advocaten en academici die we tijdens het bezoek hebben ontmoet. De bijdragen van diegenen die zich inzetten voor de bevordering en bescherming van de rechten van mensen van Afrikaanse afkomst, het creëren van initiatieven en voorstellen van strategieën om structureel racisme,

---

¹ Originele versie beschikbaar in het Engels:

<https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=24153&LangID=E>

Vrije en onofficiële vertaling van het Engelse origineel.

rassendiscriminatie, xenofobie, afrofobie en daarmee samenhangende onverdraagzaamheid aan te pakken, zijn van onschatbare waarde.

6. De bescherming van de mensenrechten en het verbod op rassendiscriminatie is verankerd in artikelen 10 en 11 van de Belgische Grondwet. De federale antiracismewet maakt onderdeel uit van de antidiscriminatiewetgeving uit 1981, en werd geactualiseerd in 2007. De Gewesten en Gemeenschappen hebben ook antidiscriminatiewetgeving.

7. We verwelkomen de bestaande initiatieven van de overheid op federaal, gewestelijk en gemeenschapsniveau om racisme, rassendiscriminatie, xenofobie en aanverwante intolerantie te bestrijden. We juichen inspanningen toe om het bewustzijn te vergroten en het maatschappelijk middenveld te ondersteunen, onder meer door het ter beschikking stellen van financiële middelen.

8. De werkgroep erkent het belangrijk werk dat wordt verricht door het Interfederaal Gelijkekansencentrum (Unia) om mensenrechten te beschermen en te bevorderen, en bij het documenteren van racisme en ongelijkheid op federaal en gewestelijk niveau. Unia geeft ook aanbevelingen over participatie, tolerantie, discriminatie en diversiteit, evenals over de uitvoering ervan. Belangrijke informatie over de mensenrechtensituatie van mensen van Afrikaanse afkomst in België wordt weergegeven in de *Diversiteitsbarometers*.

9. Tijdens ons bezoek waardeerden we de bereidheid van overheidsambtenaren om te bespreken hoe publieke en private instellingen ertoe bijdragen dat racisme and ongelijkheid in stand worden gehouden. We verwelkomen het nationale netwerk van expertise op het gebied van misdaad tegen mensen, een mechanisme voor het bestrijden van haatmisdrijven. In Brussel, Antwerpen, Luik, Namen en Charleroi ontving de werkgroep informatie over sociale integratie en interculturele inspanningen voor nieuwkomers, waaronder doorverwijzing naar taalonderwijs. In Luik juichen wij het Handvest *Luik tegen racisme* toe.

10. De werkgroep verwelkomt ook de initiatieven van het maatschappelijk middenveld om het *Internationale Decennium voor Mensen van Afrikaanse Afkomst* in België te promoten.

11. De Afrikaanse diaspora in België drukken zich onder meer uit door middel van verschillende culturele evenementen zoals het *Congolisation-festival*, om de bijdrage van Congolese kunstenaars aan het Belgische culturele landschap te benadrukken en om mensen kennis te laten maken met het artistieke erfgoed van de diaspora.

12. Ondanks de hierboven genoemde positieve maatregelen maakt de werkgroep zich zorgen over de mensenrechtensituatie van mensen van Afrikaanse afkomst in België die racisme en rassendiscriminatie ervaren.

13. De werkgroep vond duidelijk bewijs dat rassendiscriminatie alomtegenwoordig is in Belgische instellingen. Het maatschappelijk middenveld maakte melding van veel voorkomende uitingen van rassendiscriminatie, xenofobie, afrofobie en daaraan gerelateerde onverdraagzaamheid waarmee

mensen van Afrikaanse afkomst worden geconfronteerd in België. Een gebrek aan erkenning van de ware omvang van geweld en onrechtvaardigheid gedurende de kolonisatie ligt ten grondslag aan deze hedendaagse mensenrechtenschendingen. Als gevolg daarvan weerspiegelt het publieke discours geen genuanceerd begrip van de manier waarop de verschillende instanties de kansenongelijkheid en de systematische uitsluiting van mensen van Afrikaanse afkomst in het onderwijs en op de arbeidsmarkt in de hand werken. De werkgroep besluit dat er diepgewortelde ongelijkheden zijn omwille van structurele barrières die elkaar overlappen en versterken. Geloofwaardige inspanningen om racisme tegen te gaan, vereisen eerst het overkomen van deze hindernissen.

14. We namen met bezorgdheid kennis van de openbare monumenten en gedenktekens die zijn gewijd aan Koning Leopold II en officieren van de Openbare Weermacht (*Force Publique*), gezien diens medeplichtigheid aan gruweldaden in Afrika. Om dit duistere hoofdstuk uit de geschiedenis te sluiten en om verzoening en herstel te bevorderen, vindt de werkgroep dat de Belgen eindelijk de rol van Koning Leopold II en België in de kolonisatie onder ogen moeten zien, zowel als de langetermijneffecten op België en op Afrika.

15. Het meest zichtbare postkoloniale discours in een Belgische openbare instelling vindt men in het onlangs heropende Koninklijk Museum voor Midden-Afrika (KMMA), dat zowel een onderzoeks- als een culturele instelling is. Het KMMA heeft geprobeerd zijn aanpak aan te passen door ruimte te bieden aan kritische, postkoloniale analyses. Dit is een duidelijke verschuiving voor een instelling die oorspronkelijk was belast met het verspreiden van koloniale propaganda.

De werkgroep is van mening dat de reorganisatie van het museum niet ver genoeg is gegaan. Voor die gemeenschappen die een levendig postkoloniaal discours voeren, d.w.z. het maatschappelijk middenveld en activisten, voldoet de reorganisatie niet aan haar doelstelling om adequate context en kritische analyse te bieden. De werkgroep wijst op het belang van het verwijderen van alle koloniale propaganda en om de gruweldaden van het Belgische koloniale verleden juist weer te geven. Het KMMA erkent dat dekolonisatie een proces is en geeft aan van plan te zijn om mensen van Afrikaanse afkomst en hun organisaties een grotere invloed te geven.

16. De werkgroep juicht dit proces van dekolonisatie toe, aangezien zelfs recente cultuurproducties het koloniale verleden van België weerspiegelen. Zo was er in 2002 een tentoonstelling van acht Afrikanen in een privé-dierentuin (Kameroenezen die zonder visum naar België waren gebracht), wat herinneringen aan de beruchte 'menselijke dierentuinen' van België tussen 1897 en 1958 opwekt.

17. Naar verluidt werden duizenden kinderen van blanke vaders en Afrikaanse moeders, geboren tussen 1959 en 1962 in Belgisch Congo, Rwanda en Burundi, ontvoerd en ter adoptie naar België gestuurd. De werkgroep constateert met tevredenheid dat de oproep aan de Belgische Staat door *Metissen van België* in 2016 beantwoordt werd met een verontschuldiging van de Katholieke Kerk het daaropvolgende jaar en, in 2018, met een parlementaire resolutie over *de segregatie waarvan de metissen uit de periode van de Belgische kolonisatie in Afrika het slachtoffer zijn geweest*. De

Vrije en onofficiële vertaling van het Engelse origineel.

werkgroep verwelkomt daarbij de financiering van gegevensverzameling, onderzoek en verantwoording.

18. België verwijst vaak naar interculturele doelstellingen, in plaats van *multiculturele* doelen, die erin bestaan van het individuele culturele erfgoed en gewoontes te bewaren en tegelijkertijd in vrede en welvaart samen te leven, met respect voor en aandacht voor de kruising en interactie van verschillende culturen. Deze diversiteit omvat zowel burgers, als inwoners van eerste, tweede en derde generatie, hoogopgeleiden en anderen, die enorm hebben bijgedragen aan de moderne Belgische samenleving. Interculturaliteit vereist wederkerigheid, het afwijzen van schadelijke culturele stereotypen en waardering van alle culturen, ook die van mensen van Afrikaanse afkomst.

19. De werkgroep neemt met bezorgdheid nota van het ontbreken van gegevens uitgesplitst op basis van etniciteit of ras. Dit soort gegevens zijn noodzakelijk voor de erkenning van mensen van Afrikaanse afkomst en voor het overkomen van hun historische "sociale onzichtbaarheid." Zonder dergelijke gegevens is het onmogelijk om na te gaan of België zijn verplichtingen met betrekking tot gelijkheid ook daadwerkelijk naleeft. Sommige antidiscriminatieorganisaties hebben "proxygegevens" (met betrekking tot de oorsprong van de ouders) gevonden die bijdragen aan gelijkheids- en antiracismeanalyses; door middel van aanvullende gegevens over gezinshereniging (en andere gegevens) kunnen deze analyses worden uitgebreid naar Belgische burgers van Afrikaanse afkomst.

20. België heeft een complex politiek systeem. Dit mag niet belemmeren dat het land zijn verplichtingen nakomt om racisme, rassendiscriminatie, xenofobie en aanverwante onverdraagzaamheid te bestrijden. Het ontbreken van een nationale mensenrechteninstantie met A-status en een nationaal actieplan ter bestrijding van racisme, rassendiscriminatie, xenofobie, afrofobie en aanverwante onverdraagzaamheid moet worden aangepakt. België moet actief samenwerken met mensen van Afrikaanse afkomst, in het bijzonder experts, om deze complexiteiten aan te gaan, om gelijkheid te bevorderen en om de diepgewortelde rassenongelijkheid tegen te gaan.

21. De werkgroep merkt op dat zowel het maatschappelijk middenveld als wetshandhavingsdiensten erkennen dat raciale profilering veelvoorkomend is bij politiewerk. Naar verluidt heeft het terrorismebestrijdingsbeleid bijgedragen tot een toename van raciale profilering door de ordediensten. De federale politie deelde de bezorgdheid van de werkgroep over raciale profilering en informeerde de werkgroep over een tweejarige pilotstudie in Mechelen waarbij alle aanhoudingen en fouilleringen worden gedocumenteerd (en het motief van de aanhouding wordt beschreven). Het is echter onduidelijk hoe dit in de praktijk raciale profilering zal aanpakken, aangezien het ras van mensen die aangehouden worden door de politie niet wordt opgenomen in het aanhoudingsrapport.

22. De werkgroep bezocht de gevangenis van Sint Gillis in Brussel. De werkgroep vond de gevangenis vervallen en overvol. Het is gepland dat de gevangenis in 2022 verhuist. De frequente stakingen door het gevangenispersoneel hebben een dramatische invloed op de omstandigheden

van de gedetineerden, zoals schorsing van bezoek, toegang tot douches, telefoon, recreatie en langdurige lockdowns. Een ander punt van zorg van de gedetineerden was het gebrek aan aandacht voor hun medische zorgaanvragen. Er waren ook individuele meldingen van racistisch gedrag door sommige bewakers, en het bestuur zette zich in voor nultolerantie en om daders erop aan te spreken.

23. De werkgroep neemt met diepe bezorgdheid kennis van het gebrek aan vertegenwoordiging van mensen van Afrikaanse afkomst in de rechterlijke macht, wetshandhaving, overheidsdiensten, correctionele diensten, gemeenteraden, gewestelijke en federale parlementen. Deze instellingen weerspiegelen niet de diversiteit van de Belgische bevolking. Toen de werkgroep in 2005 België bezocht, meldde de federale politie het bestaan van een robuust wervingsprogramma om diversiteit te bevorderen. Hoewel dit programma opnieuw als een serieuze toezegging werd gepresenteerd, zijn er momenteel geen gegevens beschikbaar om vast te stellen welke eventuele verbeteringen in de afgelopen veertien jaar zijn aangebracht en of het programma succesvol is geweest.

24. Het maatschappelijk middenveld en de leden van de gemeenschap van mensen met Afrikaanse afkomst maakten opmerkingen over het gebrek aan positieve rolmodellen in de nieuwsmedia, op uithangborden en op de Belgische televisie en film. De Franse Gemeenschap verwees naar twee positieve praktijken: een barometer voor de printmedia gericht op het meten van gelijkheid en diversiteit zowel onder journalisten als met betrekking tot de nieuwsinhoud, en het opzetten van een panel van deskundigen om de vertegenwoordiging te verbreden.

25. De werkgroep constateerde tekortkomingen in het genot van economische, sociale en culturele rechten door mensen van Afrikaanse afkomst in België. Volgens onderzoek is zestig procent van de Afro-Belgen opgeleid in het hoger onderwijs, maar zij lopen vier keer meer risico op werkloosheid dan het nationale gemiddelde. Tachtig procent zegt al vanaf zeer jonge leeftijd slachtoffer te zijn van discriminatie. Overheidsfunctionarissen rationaliseerden de systematische uitsluiting van mensen van Afrikaanse afkomst door te verwijzen naar taal en cultuur, zelfs in gevallen waar het om tweede generatie Afro-Belgen ging.

26. De werkgroep hoorde herhaaldelijk uit het maatschappelijk middenveld dat Belgen van Afrikaanse afkomst vaak te maken krijgen met "deskwalificatie" en andere werkgerelateerde problemen. Hogeropgeleiden meldden dat ze ver onder hun opleidingsniveau werkten, inclusief in handarbeid ondanks dat zij diploma's van Belgische universiteiten bezitten. Ze benadrukten ook hoe ingewikkeld het is om buitenlandse diploma's te laten erkennen. Ze meldden ook systematische uitsluiting van arbeidsbegeleiding, omdat arbeidsbureaus mensen van Afrikaanse afkomst niet doorverwezen naar banen op hun onderwijsniveau. Unia heeft gedocumenteerd dat 'deskwalificatie' van mensen van Afrikaanse afkomst op de arbeidsmarkt vaak voorkomt en dat veel van hen onder hun opleidingsniveau werken, ondanks het feit dat zij tot de hoogst opgeleide groep in de Belgische samenleving behoren.

27. De werkgroep is bezorgd over het feit dat de leerplannen van het lager en secundair onderwijs de geschiedenis van de kolonisatie onvoldoende weerspiegelen, evenals de geschiedenis van

Vrije en onofficiële vertaling van het Engelse origineel.

mensen van Afrikaanse afkomst in België en hun bijdrage aan de samenleving. Of de koloniale geschiedenis van België wordt behandeld of niet is grotendeels afhankelijk van de persoonlijke interesse en het initiatief van de individuele leerkracht.

Daar waar het wél onderdeel van het onderwijsprogramma is, lijkt het een recapitulatie van koloniale propaganda te zijn, waarbij de suggestie wordt gewekt dat economische ontwikkeling naar Afrika kwam als een resultaat van kolonisatie, terwijl verwijzingen naar belangrijke historische figuren van Afrikaanse afkomst, zoals Patrice Lumumba, worden weggelaten. Naar verluidt weet een kwart van de afgestudeerden van de middelbare school niet dat Congo een voormalige kolonie van België was.

28. De werkgroep hoorde tijdens elke vergadering met het maatschappelijk middenveld getuigenissen van de praktijk om kinderen van Afrikaanse afkomst systematisch te laten afstromen naar manueel en beroepsonderwijs, buiten het algemene onderwijstraject. Dit heeft ernstige gevolgen voor het recht op onderwijs. Ouders meldden dat het moeilijk is om zich te verzetten tegen de overplaatsing van hun kinderen naar het beroepsonderwijs, dat ze moeten vechten om te voorkomen dat hun kinderen geclassificeerd worden met gedrags- of leerstoornissen en dat ze bedreigd worden dat de kindbeschermingsdiensten erbij betrokken zullen worden. Een aantal ouders besprak creatieve strategieën om zich een weg te banen in het systeem en om het onderwijs van hun kinderen veilig te stellen, bijvoorbeeld door het gebruik van het thuisschool-testproces en door het inschrijven van hun kinderen op internaat. Universiteitsstudenten meldden ook dat ze ontmoedigd werden om verder te gaan met hun opleiding of om vooruitgang te boeken.

29. Verscheidene leden van de gemeenschap bespraken de ernstige impact van rassendiscriminatie op hun geestelijke gezondheid. Dit omvatte zowel racistische opmerkingen als een vijandige behandeling, en meerdere leden van het maatschappelijk middenveld op verschillende locaties vertelden over de dramatische impact van het dagelijkse racisme op hun leven – met inbegrip van depressie en teruggetrokkenheid - en het feit dat niemand in een positie van autoriteit in de scholen dit ooit heeft opgemerkt of tussenbeide is gekomen.

30. Het maatschappelijk middenveld meldde dat discriminatie op de woning- en huurmarkten frequent voorkomt. Mensen zouden onmiddellijk worden afgewezen als huisbazen een Afrikaans accent herkenden aan de telefoon, als hun namen Afrikaans klonken, of ze werden op de hoogte gebracht dat het appartement niet meer beschikbaar was nadat ze de eigenaar persoonlijk hadden ontmoet. De overheid informeerde de werkgroep over het gebruik van 'mystery calls', een procedure waarbij inspecteurs worden ingezet wanneer verhuurders ervan verdacht worden onwettig te discrimineren. Het programma is pas onlangs van start gegaan, in samenwerking met Unia en op basis van een Unia-rapport, en enkel een aantal gevallen waren verwerkt ten tijde van ons bezoek.

31. De werkgroep heeft veel getuigenissen gehoord van het maatschappelijk middenveld en van de Afro-Belgische gemeenschap over intersectionaliteit. Daaruit blijkt dat mensen die behoren tot meerdere gemarginaliseerde groepen bijzonder kwetsbaar zijn, en met extreem geweld en

intimidatie te maken krijgen, terwijl hun situatie geen prioriteit krijgt en zij vaak onzichtbaar blijven, zelfs binnen de Afro-Belgische gemeenschap. Dit geldt in het bijzonder voor mensen van Afrikaanse afkomst zonder papieren, die soms jarenlang niet geregulariseerd zijn en van wie het leven bijzonder kwetsbaar is. Bovendien kampen vrouwen van Afrikaanse afkomst, met name migranten die pas recent naar België zijn gekomen, met problemen om gerechtigheid te zoeken, sociale steun te krijgen en zelfs om toegang te krijgen tot de vrouwenopvang ingeval van huiselijk geweld.

32. Mensen van Afrikaanse afkomst met islamitische religieuze identiteit vroegen zich af waarom wetshandavingsinstanties ervan uit gingen dat ze terroristische banden hadden. Sommige overheidsambtenaren erkenden impliciet hun rol hierin, en verdedigden het gebruik van raciale profilering als een tactiek voor terrorismebestrijding, suggererend naar een valse gelijkstelling tussen inspanningen om radicalisering te bestrijden en antiracismeprogramma's, dwz over het hoofd ziende dat veronderstellingen maken met betrekking tot radicalisme op basis van ras verkeerd is, verankerd in vooroordelen en daardoor afleidt van het beschermen van de Belgische samenleving tegen daadwerkelijke dreigingen.

33. De werkgroep maakt zich zorgen over de opkomst van het populistisch nationalisme en het gebruik van racistische haatzaaiende uitlatingen en een xenofobisch discours als politiek instrument. Wij herhalen daarbij wat het "VN-Comité inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie" in 2015 met bezorgdheid aankaarte - dat de Belgische regering nog steeds geen wetgeving heeft omtrent het verbieden van organisaties die aanzetten tot rassendiscriminatie volgens artikel 4 van het Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie.

34. Het gebruik van "blackface", raciale karikaturen en racistische voorstellingen van mensen van Afrikaanse afkomst is aanstootgevend, ontmenselijkend en minachtend. Helaas bevestigt de herpublicatie van *Kuifje in Congo*, onbewerkt en zonder context, de negatieve stereotypen en zou daardoor moeten worden ingetrokken, of alsnog gecontextualiseerd door middel van een addendum dat de huidige inzet tegen racisme uitlegt.

35. De werkgroep vindt dat het *Internationale Decennium voor Mensen van Afrikaanse Afkomst* weinig bekendheid geniet. Middenveldorganisaties staan klaar om de uitvoering van het activiteitenprogramma van het Internationale Decennium te ondersteunen.

36. De hieropvolgende aanbevelingen dienen ter ondersteuning van de inspanningen van België om alle vormen van racisme, rassendiscriminatie, xenofobie, afrobie en aanverwante onverdraagzaamheid te bestrijden:

37. De Belgische regering moet een alomvattend interfederaal nationaal actieplan tegen racisme aannemen, dat de toezeggingen in acht neemt die het land in 2002 heeft gedaan, na de Wereldconferentie tegen racisme. Het nationale actieplan tegen racisme moet worden ontwikkeld in samenwerking met mensen van Afrikaanse afkomst.

Vrije en onofficiële vertaling van het Engelse origineel.

38. Neem een nationale strategie voor de inclusie van mensen van Afrikaanse afkomst in België, migranten inbegrepen, aan en stel een nationaal platform voor mensen van Afrikaanse afkomst samen.

39. Creëer een onafhankelijk nationaal mensenrechteninstituut, in overeenstemming met de *Principes van Parijs* en in samenwerking met mensen van Afrikaanse afkomst.

40. De regering zou moeten overwegen om het *Internationaal Verdrag inzake de bescherming van de rechten van alle migrerende werknemers en hun gezinsleden* te ratificeren.

41. De werkgroep dringt er bij de regering op aan te voldoen aan de aanbevelingen van Unia met betrekking tot het bestrijden van racisme, rassendiscriminatie, xenofobie en daarmee samenhangende intolerantie.

42. De werkgroep dringt er bij de regering op aan om creatieve projecten van mensen van Afrikaanse afkomst, zoals het Huis van de Afrikaanse Cultuur, te financieren, onder meer om verschillende vormen van Afrikaanse cultuuruitingen meer zichtbaar te maken en om de herinnering en de geschiedenis van de Afrikaanse diaspora te bewaren.

43. We dringen er bij alle Belgische universiteiten op aan om leerstoelen in Afrikaanse Studies op te richten en om mensen van Afrikaanse afkomst voorrang te geven bij het aannemen van docenten, met het oog op het bevorderen van onderzoek en de verspreiding van kennis op dit gebied en ook om de academische wereld te diversifiëren.

44. De regering moet financiering vrijmaken voor antiracistische verenigingen van mensen van Afrikaanse afkomst om hen in staat te stellen partners te zijn bij de bestrijding van racisme. De werkgroep beveelt ook inclusieve financieringsmechanismen aan voor ondernemers van Afrikaanse afkomst.

45. We verwelkomen de naamsverandering van de voormalige "Bolwerksquare" naar de "Patrice Lumumbasquare" in juni 2018, evenals de tentoonstelling ter herdenking van Congolese soldaten die hebben gevochten in de Eerste Wereldoorlog, en moedigen de blijvende herdenking aan van de bijdragen van mensen van Afrikaanse afkomst en het verwijderen van voorwerpen uit het koloniale tijdperk.

46. We dringen er bij de regering op aan om erkenning en zichtbaarheid te geven aan degenen die tijdens de kolonisatie werden gedood en aan de Congolese soldaten die tijdens de twee wereldoorlogen hebben gevochten, en ook om de culturele, economische, politieke en wetenschappelijke bijdragen van mensen van Afrikaanse afkomst aan de ontwikkeling van de Belgische samenleving te erkennen door middel van de oprichting van monumenten, gedenkplaatsen, straatnamen, scholen, gemeentelijke, gewestelijke en federale gebouwen. Dit moet gebeuren in overleg met het maatschappelijk middenveld.

47. Met het oog op het afsluiten van het duistere hoofdstuk uit de geschiedenis, beveelt de werkgroep aan om herstel en verzoeningsmaatregelen te nemen. We dringen er bij de regering op aan om verontschuldiging aan te bieden voor de gruweldaden die tijdens de kolonisatie zijn gepleegd. Het recht op genoegdoening voor wreedheden in het verleden is niet onderworpen aan een verjaringstermijn. De werkgroep beveelt het CARICOM 10-punten actieplan voor herstelrecht als leidraad aan.

48. De werkgroep steunt de oprichting van een waarheidscommissie en het wetsontwerp van het Parlement met de titel "Een onderzoek om de feiten vast te stellen en de betrokkenheid te erkennen van de diverse Belgische instellingen in de kolonisatie van Congo, Rwanda en Burundi", gedateerd 14 februari 2017.

49. De autoriteiten moeten volledige toegang tot archieven die relevant zijn voor onderzoek naar het Belgische kolonialisme mogelijk maken.

50. De werkgroep dringt er bij de bevoegde instanties op aan om ervoor te zorgen dat het KMMA wordt belast met taken en verantwoordelijkheden in het kader van het *Internationale Decennium voor mensen van Afrikaanse afkomst*. In dit verband beveelt de werkgroep aan dat het museum over voldoende financiële en personele middelen beschikt om het potentieel van deze instelling ten volle te kunnen benutten en om de inhoud verder te kunnen verbeteren en te verrijken, en zo bij te dragen tot een beter inzicht en een groter bewustzijn van de tragische erfenis van het Belgische kolonialisme en de mensenrechtenschendingen ten aanzien van mensen van Afrikaanse afkomst in het verleden en heden.

51. De werkgroep moedigt het KMMA aan om, in samenwerking met historici uit Afrika en de diaspora, alle aanstootgevende racistische tentoonstellingen te verwijderen en ervoor te zorgen dat context en gedetailleerde uitleg wordt gestrekt die bezoekers een nauwkeurig beeld verschaft over de Belgische koloniale geschiedenis en de uitbuiting van Afrika.

52. De werkgroep dringt er bij de regering op aan om specifieke, gerichte financiering aan het KMMA te verstrekken om zijn postkoloniale analyse te verrijken. Deze financiering moet ruimte bieden voor innovaties zoals QR-codes op museumstukken die meer context te bieden en intersectionele analyses te verrijken, inclusief het historische en hedendaagse samenspel van ras, geslacht, seksualiteit, migratiestatus, religie en andere relevante criteria.

53. De werkgroep dringt er bij de regering op aan om financiële steun te verlenen aan een publieke voorlichtingscampagne, in samenwerking met mensen van Afrikaanse afkomst, om het Belgische koloniale erfgoed beter te begrijpen.

54. De werkgroep dringt er bij België op aan om betrouwbare statistische gegevens, uitgesplitst naar ras en op basis van vrijwillige zelfidentificatie, te verzamelen, te analyseren, te verspreiden en te publiceren en alle nodige maatregelen te nemen om regelmatig de situatie van personen en

Vrije en onofficiële vertaling van het Engelse origineel.

groepen die het slachtoffer zijn van racisme, rassendiscriminatie, xenofobie en aanverwante onverdraagzaamheid te beoordelen.

55. De werkgroep roept België op om raciale profilering aan te pakken en om in het hele land een beleid aan te nemen waarbij aanhoudingen and fouilleringen worden gedocumenteerd en geanalyseerd, ook op basis van ras en huidskleur. Dit is noodzakelijk om gelijkheid en eerlijkheid bij het politiewerk te bevorderen en te waarborgen; om selectieve handhaving van de wet tegen te gaan; om vooroordelen en stereotypen aan te pakken en om een einde te maken aan bestaande opvattingen rond de noodzaak om mensen van Afrikaanse afkomst te surveilleren en te controleren.

56. Zorg ervoor dat het bestaande robuuste kader om haatdelicten te vervolgen in de praktijk meer wordt gebruikt.

57. Pas diversiteitsinitiatieven in gerechtelijke instellingen en andere sectoren aan, waaronder het onderwijs en de media, om duidelijke criteria te ontwikkelen die diversiteit meetbaar bevorderen en om structurele discriminatie en onbewuste vooroordelen aan te pakken door middel van positieve maatregelen, in overeenkomst met de bepalingen van het *Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie*.

58. Verduidelijk en vereenvoudig de bevoegdheid van antidiscriminatieautoriteiten. Creëer één loket om het makkelijker te maken voor slachtoffers om racistische intimidatie en geweld te melden en waardoor daders makkelijker ter verantwoording kunnen geroepen worden, onder meer door versnelde gerechtelijke procedures.

59. België zou studieboeken en onderwijsmateriaal moeten herzien om ervoor te zorgen dat historische feiten omtrent de tragedies and wreedheden van het verleden, zoals de slavernij, de slavenhandel van Afrikanen en het kolonialisme, nauwkeurig worden weergegeven. België zou de *Algemene Geschiedenis van Afrika* van UNESCO moeten gebruiken om het huidige onderwijscurriculum aan te passen, alsook vergelijkbare gezaghebbende teksten. We dringen er bij de regering op aan om de kennis van de cultuur, de geschiedenis en het erfgoed van mensen van Afrikaanse afkomst in België te verbeteren. De koloniale geschiedenis van België moet een verplicht onderdeel van de leerplannen op alle onderwijsniveaus worden.

60. De ministeries van Onderwijs en de Gemeenschappen moeten nagaan of er een statistisch belangrijk verschil is tussen kinderen van Afrikaanse afkomst en blanke Belgische kinderen met betrekking tot het afleiden van kinderen van Afrikaanse afkomst naar beroepsopleidingen of technisch onderwijs.

61. Alle leraren zouden antiracismetraining moeten voltooien, inclusief training over impliciete vooroordelen en specifieke manifestaties daarvan in de context van hun werk. Als onderdeel van de training zouden leerkrachten moeten worden getest op hun begrip van diversiteit.

62. Alle overheidsambtenaren belast met onderwijs moeten duidelijke, objectieve en transparante processen en criteria ontwikkelen die bepalen wanneer een kind uit het hoofdstroom onderwijs wordt gehaald om in een lager niveau van onderwijs te worden geplaatst, om te voorkomen dat impliciete vooroordelen op basis van ras beslissingen beïnvloeden, en dat ouders het recht hebben om de aanbevelingen van leerkrachten te weerstaan of naast zich neer te leggen zonder daarbij geïntimideerd te worden.

63. België moet alle nodige maatregelen nemen om rassendiscriminatie te bestrijden en ervoor te zorgen dat het recht op een toereikende levensstandaard volledig wordt toegepast, met inbegrip van het recht op adequate huisvesting, toegang tot betaalbare gezondheidszorg, werkgelegenheid en onderwijs voor mensen van Afrikaanse afkomst.

64. Investeer in geïntegreerde maatregelen voor het opbouwen van vertrouwen tussen de politie, gerechtelijke instanties, Unia, instellingen voor sociale integratie, antiracistische verenigingen en slachtoffers van rassendiscriminatie en racistisch geweld, al dan niet gender-gerelateerd, om ervoor te zorgen dat racistische handelingen, misdaden en geweld systematisch worden gerapporteerd, vervolgd en gecompenseerd.

65. België moet binnen zijn openbare instellingen een gelijkheidsaudit uitvoeren en private werkgevers en organisaties ertoe aanzetten om hetzelfde te doen. Het doel van de audit is om systemische discriminatie en vooroordelen in de dagelijkse bedrijfsvoering te ontmaskeren. België moet zich ertoe verbinden om de aanbevelingen die voortkomen uit het auditproces vrij te geven en toe te passen.

66. België moet bestaande statistieken en proxygegevens onderzoeken om te bepalen of mensen van Afrikaanse afkomst in België, waaronder Belgische burgers van Afrikaanse afkomst, net zo goed hun mensenrechten kunnen uitoefenen als de gemiddelde Belg en of zij dat ook zo ervaren. Dit omvat gegevens over het staatsburgerschap, de geboorteplaats van de ouders en gegevens omtrent gezinshereniging waarbij mensen van Afrikaanse afkomst betrokken zijn.

67. België moet duidelijke, objectieve en transparante richtgeving voor arbeidsbureaus opstellen die ervoor zorgen dat zij stereotypen en vooroordelen niet in stand houden. Dat houdt onder andere in dat verwijzingen naar jobs gebaseerd worden op opleidingsniveau of ervaring, en dat taal geen diskwalificerende factor mag zijn als de kandidaat voldoet aan meetbare competentie-eisen.

68. De werkgroep beveelt België aan om een publiek debat over het gebruik van "blackface", raciale karikaturen en racistische voorstellingen van mensen van Afrikaanse afkomst te ondersteunen en te faciliteren. De herpublicatie van *Kuifje in Congo* moet worden ingetrokken of in context gebracht worden met een addendum dat de hedendaagse inzet tegen racisme weerspiegelt.

69. De werkgroep roept politici op alle niveaus van de samenleving ertoe op om racisme, vreemdelingenhaat en haatuitingen niet te instrumentaliseren bij het nastreven van een politiek

Vrije en onofficiële vertaling van het Engelse origineel.

ambt en moedigt hen aan om inclusie, solidariteit en non-discriminatie te promoten en om zich in te zetten voor gelijkheid. De werkgroep richt zich hierbij ook tot de media, die in dit opzicht ook een belangrijke rol spelen.

70. De werkgroep wijst de media op hun belangrijke rol als publieke waakhond en roept ze op om feitelijke en betrouwbare informatie over mensen van Afrikaanse afkomst weer te geven.

71. De werkgroep dringt er bij de regering op aan om organisaties uit het maatschappelijk middenveld die mensen van Afrikaanse afkomst vertegenwoordigen te betrekken bij het opstellen van wetsvoortellen en om deze organisaties de nodige middelen te bieden.

72. Het *Internationale Decennium voor mensen van Afrikaanse Afkomst* zou in België op federaal niveau officieel moeten worden gelanceerd.

73. De werkgroep moedigt de regering ook aan om de *Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling* in België verder uit te voeren, met een focus op indicatoren die relevant zijn voor mensen van Afrikaanse afkomst en in samenwerking met het maatschappelijk middenveld. Met het oog op Statbels armoederapport uit 2018, roept de werkgroep de regering op om structureel racisme uit te bannen en om de *Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen* te bereiken.

74. De werkgroep wil nogmaals haar waardering uitspreken over de bereidheid van de regering om in dialoog te treden, om samen te werken en om actie te ondernemen ter bestrijding van rassendiscriminatie. We hopen dat ons rapport de regering in dit proces zal ondersteunen en we benadrukken onze bereidheid om hierbij te helpen.